

## ספרות עברית וכללית

### לבתי ספר דתיים עצמאיים

#### הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
- |            |                    |   |        |   |            |
|------------|--------------------|---|--------|---|------------|
| פרק ראשון: | יצירות בנושא הזמן  | — | (25×1) | — | 25 נקודות  |
| פרק שני:   | יצירות בנושא השואה | — | (25×1) | — | 25 נקודות  |
| פרק שלישי: | משל                | — | (25×1) | — | 25 נקודות  |
| פרק רביעי: | קריאה מונחית       | — | (25×1) | — | 25 נקודות  |
|            | סה"כ               | — |        |   | 100 נקודות |
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) רשום בראש כל תשובה את מספר הפרק ואת מספר השאלה שבחרת להשיב עליה.  
(2) שים לב לכתב, לכתיב, לפיסוק ולכללי הדקדוק.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.  
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

**בהצלחה!**

## השאלות

### פרק ראשון — יצירות בנושא הזמן (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-2.

#### 1. חשבון נפש / א' מרגלית

ענה על שלושת הסעיפים א-ג שלפניך.

א. מהי הסיטואציה המתוארת בשיר "חשבון נפש"? ציין והסבר שניים מן הרגשות שהסיטואציה הזאת מעוררת

בבני האדם. (10 נקודות)

ב. לפניך הבית הראשון של השיר "חשבון נפש". קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

כְּשֶׁבָּן אָדָם נִחְתָּךְ לְמַחְנִים,

וְהוּא מוֹל הוּא בְּחוֹצְצִים לָרִיב.

כְּשֶׁהַשְּׁעוֹת מְשַׁפְּפוֹת עֵינַיִם

וְהַרְגָּעִים מִתְגוֹלְלִים סָבִיב,

כְּשֶׁהַזְּמַן נוֹטֵל אֶת הַיָּדַיִם

לִפְנֵי דְבָרוֹ מִקְרֵב הָאֲרָכִיב.

ציין אמצעי אומנותי אחד בבית שלפניך, והסבר את תרומתו לבניית משמעות הבית. (7 נקודות)

ג. לפניך הבית האחרון בשיר "חשבון נפש". קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

כְּשֶׁצָּרִיךְ אֶת כָּל הַהֶקְפָּה

לִפְרָעַ בְּדִינִי זָהָב וְנַחֲשֶׁת,

כְּשֶׁהַמְטִיבֵעַ מִתְחַבֵּט לוֹ בְּקָפָה,

כְּשֶׁבָּן אָדָם מְסַמֵּיק לְתוֹךְ הַחֲשֹׁךְ.

לכאורה, הסיום של השיר קטוע.

מדוע לדעתך בחרה המשוררת לסיים את השיר כך? הסבר והדגם את דבריך. (8 נקודות)

2. הזמן / א' מרגלית; בינתים / צ' יאיר

ענה על שני הסעיפים א-ב שלפניך.

א. לפניך הבית השני בשיר **בינתים**. קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו.

כִּי אִם תִּתְכַּוֵּן אֶל הַ"שָּׁעָה"

וּתְצַפֶּה אֶל הַ"הַיּוֹם"

הֵם יִבּוֹאוּ בִיעָף

וְיִחַלְפוּ כְּבַחֲלוֹם.

מהי הבעיה המתוארת בבית זה? הסבר את הפתרון לבעיה המוצע בשיר זה. (11 נקודות)

ב. לפניך הבית האחרון בשיר **הזמן**, קרא אותו וענה על השאלה שאחריו.

זֶה הַזְמַן שְׁכַמִּים נוֹזֵל לוֹ,

וְכִמוֹ גִּרְגָרִים הוּא נוֹשֵׁר,

שְׁכַנְחַל אֶכְזָב הוּא אוֹזֵל לוֹ,

וְכַחֲבֵל שָׁאִין לוֹ קוֹשֵׁר.

שְׁמִימִיו כְּמוֹ מַחֲמַת דּוֹמָעִים כֹּה,

אֲבָל הוּא לֹא כְּמוֹ עֵין נוֹבֵעַ,

בְּחִיקוֹ עוֹלָמוֹת שְׁגוּוֹעִים פֹּה,

וְאַף הוּא בְּחִיקָם, הַגּוֹוֵעַ.

פרש בית זה, והסבר כיצד הוא מתקשר לרעיון המרכזי בשיר **בינתים**. (14 נקודות)

## פרק שני – יצירות בנושא "השואה" (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 3-4.

### שירה

#### 3. קִּחְוֹן בְּמַחְנֵה הָרֶכָּז / ח' ברונשטיין

התמונה המרכזית בשיר זה מתארת מציאות איומה, אך פתאום מתגלה בה יופיו של הטבע. הסבר והדגם קביעה זו. בתשובתך הסבר כיצד שניים מן האמצעים האומנותיים בשיר מעצבים תמונה זו.

### סיפור קצר

#### 4. חיים שמי / ר' משה פראגר

ענה על שני הסעיפים א-ב שלפניך.

- א. אביו של חיים, הציידים ביער, החיילים שומרי הגבולות והחייל היהודי הם דמויות משנה בסיפור. תאר את הקשר בין חיים לבין דמויות אלה, והסבר את תפקידן בסיפור. (15 נקודות)
- ב. הצג שניים מתיאורי הטבע בסיפור, והסבר את תרומתם לבניית האווירה בסיפור. (10 נקודות)

## פרק שלישי – משל (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 5-6.

### 5. פר ושור / ר' ברכיה הנקדן

ענה על שני הסעיפים א-ב שלפניך.

א. הפר והשור מייצגים שני דפוסי התנהגות אנושית. ציין והסבר מה הם דפוסי ההתנהגות האלה.

מהו המסר של המשל? הסבר והדגם את דבריך.

(13 נקודות)

ב. לפניך קטע מן הדו־שיח בין הפר ובין השור. קרא את הקטע, וענה על השאלה שאחריו.

פר: וביער אשׁים דרך ובכרמים משעול. ולא עֲבַד בִּי ולא עלה עלי עול.

ואתהלך בכרם זית ובסבכיה. כְּבִכְרָה קלה משרכת דרכיה.

שור: ואתה בחיך אל תֶאֱמֹן. כי שלחוך חופשי להיות דשן ושמן.

[...]

בפתע פתאום יקחך שר הטבחים. על כן סביבותיך פחים.

בחר בשניים מן האמצעים האומנותיים בקטע זה, והסבר את תפקידם במשל. (12 נקודות)

### 6. שני ילדים משחקים / ר' דוד זריצקי

ענה על שלושת הסעיפים א-ג שלפניך.

א. מהו המסר של משל זה? הסבר והדגם את דבריך. בתשובתך כתוב על שניים מן המאפיינים של התנהגות הילדים.

(8 נקודות)

ב. המעדר והגלגל הם סמלים במשל "שני ילדים משחקים".

תאר את הופעותיהם של סמלים אלה, והסבר מה הם מסמלים. (10 נקודות)

ג. העין רואה והלב חומד. (פירוש רש"י **לבמדבר**, ט"ו, ט')

הסבר כיצד הרעיון המובע בדברים אלה בא לידי ביטוי במשל. (7 נקודות)

### פרק רביעי — קריאה מונחית (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 7-8.

7. כתוב ביקורת על אחד מספרי הקריאה שלמדת. בתשובתך כתוב גם אם הספר עורר בך מחשבה ועניין. נמק את דבריך ובסס אותם על הנושא המרכזי של הספר, על הדמויות בו, על היחסים ביניהן ועל סגנון הכתיבה.

8. ענה על שני הסעיפים א-ב שלפניך.

א. תאר את הסיום של ספר הקריאה שלמדת, וכתוב אם הסיום הוא סיום "טוב" או סיום "רע". נמק את דבריך. (15 נקודות)

ב. האם הסיום הפתיע אותך? נמק את דבריך, ובסס אותם על שלבים שונים בעלילה של הספר. (10 נקודות)

**בהצלחה!**